

150. Balázs Lajosnak, a megyei pártkabinet külpolitikai előadójának feljegyzései a helyi magyarellenes intézkedésekről. Csíkszereda, 1985–1988.

1985.

Április 15. A pionírszervezetek Hargita megyei konferenciáján a meghívottak többsége magyar, ennek ellenére magyar nyelven nem hangzott el felszólalás. A magyar gyermekek az otthon megírt hozzászólást átírják románra, amit a szó szoros értelmében „eldadognak”.

Május 2. Briszk Katalin (szatmári származású fél-magyar) Hargita megye agit-prop titkára az Országos Nevelési Tanács határozataira hivatkozva utasította a községi és városi prop. Titkárokat: az iskolákban minden felirat csak román nyelvű lehet, ugyanígy az ifjúsági szervezeti akció és politikai oktatás is csak román nyelven folyhat – a magyar iskolákban is! Mindez *helyi* utasítás!

Május 26–27. Năvodari-on a megyei tanfelügyelőknek és pionírvezetőknek szervezett országos felkészítésen Iliescu oktatásügyi minisztériumi felügyelő utasítása: a magyar iskolákban is minden felirat csak román nyelven helyezhető el, minden nevelő jellegű előadás, politikai tájékoztató, KISZ, pionír összejövetel stb. csak románul történhet. Így a május 2.-i helyi utasítás megelőzte a központit!!!

Október 14. A megyébe 123 új pedagógust helyeznek ki (a tanévkezdés után egy hónappal!), ebből magyar 7 (azaz hét)!

November 15–30. A megyét Bukarestből jött vegyes-bizottság járja: minden temetői emléktáblát, feliratot feljegyeznek és lefényképeznek.

November 20. Megszűnik a magyarországi sajtótermékekre való előfizetés lehetősége. (A szaklapok egyelőre megmaradnak.)

Novemberben egy KB-„instruktor” utasítására a megyében összeírják a román nevű, vagy romános hangzású, de magyar osztályokba járó tanulókat. (Tapogatózás? Névelemzés?)

December 5. A tantárgy-olimpiászokon (versenyeken) csak román nyelven lehet dolgozatot írni: a magyar nyelv- és irodalom tantárgyból is!

1986.

Január 6–8. Magyar tanítóknak román nyelvtanfolyamokat szerveznek Csíkszeredában, melyet csak román anyanyelvűek tarthatnak. (Eddig ezt nem kötötték ki, bárki tarthatta...)

Szeptemberben a csíkszeredai 1. sz. iskolában Szász Zsoltot, a toplicaiban Pomjánék Bélát leváltották, helyükre Lucaci Steluțát és Pop Dumitrut nevezték ki igazgatónak.

Október 21. Mától csak románul taníthatók a technológiai tantárgyak. Csíkszeredában a 12. sz. líceum kivételével az összes iskolaigazgató román, és ez az egy is sajnos csak amolyan „díszmagyar”.

1987.

Január 20. Aurel Costeát nevezik ki megyei elsőtitkárnak Szász József helyére, akit Caraș-Severin [*Krassó-Szörény*] megyébe küldenek.

Január 21. Nicu Vrabie megyei főtanfelügyelő berendeli a gyergyószentmiklósi és maroshévízi pionírvezetőköteteket, és „inti” őket: térjenek rá minél több román nyelvű foglalkozás szervezésére! (Szemfényvesztés, hogy a hévízi igazgatót is behívta, hisz ott eddig is csak román nyelvű foglalkozások voltak!)

Február: falusi könyvhónap! Új „törvény”: csak akkor lehet meghívni egy magyar író, ha egy román is jön vele az író-olvasó találkozóra. A találkozót Bukarest hagyja jóvá! Ennek

egyenes következménye, hogy nagyon sok találkozó meghiúsul, mert a román fél „nem ér rá”, vagy éppen román vidékre hívják ugyanakkor...

Augusztus: 115 érettségizett magyar fiatal helyeznek a Zsil-völgyébe a megyéből, de nagy részük a fenyegetések ellenére sem megy el.

Szeptember 1. A csíkszeredai Matematika-Fizika Líceumban egyetlen magyar osztály sem indul.

Szeptember 10. 45 (negyvenöt) új pedagógust helyeznek a megyébe, ebből magyar 2 (azaz kettő)!

November 4. Bukarest utasítja a megyei egészségügyi igazgatókat, hogy a bölcsődék foglalkozásainak nyelve csak román lehet.

1988.

Június 17. Kicsengetés. A megyei főnökök a „sárga földig lehordják” a román városi propaganda-titkárt, mert a csíkszeredai Matematika-Fizika Líceumban elénekelték az iskolai himnuszt magyarul (azt a himnuszt, amit 1968-ban a 300 éves évfordulóra szereztek...). Ráadásul Gergely András, a szülői bizottság elnöke magyarul mondott köszöntőt...

Július 15. Hargita megyéből 1.100 (ezerszáz) 10. osztályt végzett diákot kell átirányítani a Regátba, míg onnan 940 (kilencszáznegyven) végzett diákot kell fogadni. (Brăilába 60 főt, Râmnicu-Vâlcea megyébe 100 főt, Călărașra 100 főt, Dâmbovița megyébe 100 főt, Drobeta-Turnu Severinbe 200 főt, Constanța megyébe 120 főt, Filipești de Pădure-be 100 főt, Dolj megyébe 200 főt, Ianca-ra 120 főt.) További törvény, hogy a szaklíceumokat pártoló vállalatoknál kötelező 5 évet „lehúzni”.

Szeptember 1. A megyébe 67 (hatvanhét) pedagógust helyeztek, ebből magyar 1 (egy).

Szeptemberben összeült a Magyar Nemzetiségű Román Dolgozók Tanácsának Hargita megyei plenáris gyűlése. A szervezet jelentéktelenségét jól jellemzi, hogy a megyei elnök maga sem tudta, mikor ülészetek utoljára. Éjszaka a tanácskozás épületét három szekus őrizte. Reggel Pop Gligore, a megyei pártbizottság titkára személyesen „szemlézett”, ingyenkávét hozatott a hangulat javítására. A résztvevők száma mindössze negyven fő, az ülés mégis „országos jelentőségű”. Óriási a felhajtás. (Nagy stáb veszi filmre az egészet!) 9-kor egy háromtagú jegyzőkönyvvezető kollektíva összeszedi az otthon elkészített hozzászólásokat. A résztvevők legnagyobb megdöbbenésére bejelentik, hogy a plenáris nyelve *magyar* lesz. (Mindenki azt hitte, hogy a tanácskozás románul fog folyni, ezért a hozzászólásokat románul írták meg!) Az értelmiségek között volt olyan, aki a románul megírt szöveg tartalmát „kapásból” el tudta mondani magyarul, de a munkások nem. (Például, Deák Károly, a MNRDT megyei titkára sem tudta „lefordítani” a saját (?) szövegét.) A helyzet nagyon kínos volt. A plénum célja: Magyarország elítélése, hothysta, revizionista, nacionalista politikájának megbélyegzése. Az utasítás ellenére felszólalásában senki sem ítélte el nyíltan Magyarországot, kivéve néhány TSZ-dolgozót, akik azt sem tudták, mint jelent, amit felolvasnak. Különös, hogy ilyen előzmények után a plenáris ülés a határozatot mégis román nyelven hozta. A hozzászólásokat a sajtóban meghamisítva közölték. Ennek tulajdonítható, hogy Albert Dávid udvarhelyi tanár névtelen fenyegető levelet kapott, pedig el sem mondta azt, ami az újságban megjelent.

Az eredeti feljegyzések másolata a szerkesztő tulajdonában. Részleteket közölt belőle az Erdélyi Tudósítások 1989. decemberi száma.